

Vold og seksuelle overgreb mod børn

Bornholms Regionskommune
3. og 4. marts 2015

V/ Birgitte Roth Hansen og Karen Jørgensen

SOCIALSTYRELSEN – VIDEN TIL GAVN

SISO
Sociale Indsatser ved vold og Seksuelle Overgreb mod børn

- Videnscenter
- Vidensopsamling/ formidling fra forskning og praksis
- Konsulentbistand til implementering af beredskaber
- Undersøgelser
- Projekter
- Materiale til fagpersoner
- Telefonrådgivning - 20 77 11 20

SOCIALSTYRELSEN – VIDEN TIL GAVN

SISO's telefonrådgivning
2077 1120

Rådgivning til fagfolk i sager der involverer problemstillingen vold og seksuelle overgreb mod børn.

Rådgivning til forældre og pårørende.

Rådgivning til børn og unge.

Åbningstid: mandag - onsdag 9.30 – 15.00
torsdag 9.30 – 18.00
fredag 9.30 – 13.00

SOCIALSTYRELSEN – VIDEN TIL GAVN

VIDENSPORTAL.DK
om udsatte børn og unge

SOCIALSTYRELSEN

SOCIALSTYRELSEN
VIDENSPORTAL OM UDSATTE BØRN OG UNGE
Samler aktuelt bedste viden

Din viden, min fremtid

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Vidensportal.socialstyrelsen.dk

SOCIALSTYRELSEN

VIDENSPORTAL
om udsatte børn og unge

Forfatter: Dit din viden. Barnets reform. Om portalen. Søgning

Erfarings
Forsknings
Udviklings

Seksuelle overgreb

Erfarings
Forsknings
Udviklings

Vold i hjemmet

Erfarings
Forsknings
Udviklings

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Vidensportal.socialstyrelsen.dk

SOCIALSTYRELSEN

VIDENSPORTAL
om udsatte børn og unge

Forfatter: Dit din viden. Barnets reform. Om portalen. Søgning

Erfarings
Forsknings
Udviklings

Vold i hjemmet

Erfarings
Forsknings
Udviklings

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

SOCIALSTYRELSEN

Overgrebspakken

SOCIALSTYRELSEN – VIDEN TIL GAVN

SOCIALSTYRELSEN

Overgrebspakken Satspulje 13

Baggrund

- Alvorlige enkeltsager – Ankestyrelsens kulegravning og praksisundersøgelser
- 39 anbefalinger fra "Ekspertpanel om overgreb mod børn"

Indhold

- Overgrebspakken kr. 268 mio.: Et samlet lovforslag samt en række initiativer samlet under fire hovedtemaer:
- Børn skal altid høres og beskyttes, når der er mistanke om overgreb
- Underretninger skal vurderes inden for 24 timer og opfølgningen på underretninger skal styrkes
- Mistrivsel og overgreb skal opdages og håndteres tidligt
- Fokus på den forebyggende og tværfaglige indsats

SOCIALSTYRELSEN – VIDEN TIL GAVN

SOCIALSTYRELSEN

Børn skal altid høres og beskyttes, når der er mistanke om overgreb

Initiativer:

- Oplysningskampagne til fagpersoner om deres underretningspligt og mulighed for underretning til Ankestyrelsen
- Oplysningskampagne og undervisningsmateriale til børn om deres rettigheder og hjælpemuligheder

SOCIALSTYRELSEN – VIDEN TIL GAVN

Underretninger skal vurderes inden for 24 timer og opfølgningen på underretninger skal styrkes

Initiativer:

- National underretningsstatistik

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Mistrivsel og overgreb skal opdages og håndteres tidligt samt fokus på den forebyggende indsats

Lovgivning:

- Kommuner skal have et skriftligt beredskab for forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om overgreb mod børn og unge. Beredskabet skal vedtages politisk, offentliggøres og revideres med max. 4 års intervaller (SEL § 19, stk. 5)
- Kommunerne i regionen skal oprette et børnehus og skal benytte børnehuset som led i den børnefaglige undersøgelse, hvis der er viden eller mistanke om, at et barn har været udsat for overgreb, og når politiet eller sundhedsmyndighederne er involveret i sagen (SEL § 50a og 50b)

Initiativer:

- Konsulentbistand til kommunale beredskaber og til det forebyggende arbejde i dagtilbud, på skoler og anbringelsessteder
- Opdatering af dansk viden om vold og seksuelle overgreb mod børn og unge
- Behandlingspulje til børn, der krænker børn

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Fokus på den forebyggende og tværfaglige indsats

Initiativer:

- Samarbejde mellem politi og kommunale myndigheder
- Vejledning til frie skoler om forebyggende indsats over for udsatte børn og unge
- Styrkelse af kommunernes faglige ledelse, organisering og styring på børneområdet via ledernetværk, taskforce og processtøtte til implementering og it-understøttelse af ICS
- Vejledning om mulighederne for at udveksle oplysninger efter Lov om social service § 49 b og 50 c
- Vejledning om "lukkede" familier og "nomade" familier

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Definitioner

SOCIALSTYRELSEN – VIDEN TIL GAVN

Øvelse: Vil du definere nedenstående handlinger som overgreb:

	Ja	Nej	Ved ikke
Mor tager bad sammen med sin 13-årige søn			
En far har i affekt givet sin søn på 3 år en lussing. Hun er ked af det, og siger, at det ikke er sket før			
Familie-medlemmer af forskellig alder går nøgne omkring i hjemmet			
En pædagog leger hele tiden vilde kilde-legs med børnene i pudrummet. Pædagogen er altid alene med dem og der kildes også op under tøjet.			
En børnehaver har stærk mistanke om at en mor bliver slået af faren. De har 2 små børn.			
En dreng på 14 år fortæller i skolen, at han ofte trues med at blive smidt ud hjemmefra, når der er konflikter i hjemmet			
En 8-årig pige fortæller, at hun bliver låst inde som stuearrest			
Et barn på 3 år bider de andre børn i børnehaven. Moren bider barnet i armen "så hun kan lære det".			

SOCIALSTYRELSEN – VIDEN TIL GAVN

Definition Vold

Vold er defineret som:

"Vold er en handling eller trussel, der – uanset formålet – er egnet til eller krænker en anden persons integritet, eller som skræmmer, smerter eller skader personen – uanset om personen er et barn eller en voksen."

"Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller overhører handlingen. Volden kan både være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt. Handlingen overskrider endvidere samfundets love og normer."

"Uanset typen af vold, der begås mod et barn, så er der tale om, at barnet udsættes for en adfærd fra forældrene eller andre omsorgsgivere, som er ødelæggende for, eller forhindrer udviklingen af et positivt selv billede hos barnet. Enhver form for vold bringer barnets udvikling og sundhed i fare".

Servicestyrelsen 2009

SOCIALSTYRELSEN – VIDEN TIL GAVN

Vold mod børn – i lovgivningen

- Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling (**Forældreansvarsloven § 2 stk. 2**)
- **Ifølge straffeloven er følgende handlinger strafbare:**
 - Vanrøgt eller anden nedværdigende behandling (§213)
 - Vold eller andet angreb på en andens legeme (§244)
 - Legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter (§245)
 - Omskæring af de ydre kvindelige kønsorganer (§245a)
 - Tvinge personer til at gøre, tåle eller undlade at gøre noget ved vold, trusler om vold eller frihedsberøvelse (§260)

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Fysisk og psykisk mishandling samt vanrøgt
- definitioner fra international og national forskning, SFI

<p>Fysisk mishandling</p> <ul style="list-style-type: none"> • Slået med genstande • Truet med våben • Kastet genstand imod • Kvælertag • Brændemærker • Bidemærker • Gentagne mærker efter slag eller spark • Brækkede knogler • Stikskår • Blådnings i hjernehindene 	<p>Psykologisk mishandling</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ydmyget ved nedværdigende tiltale • Ydmyget og nedværdiget offentligt • Truet med at blive smidt ud hjemmefra • Truet med voldelig afstraffelse • Forældre giver udtryk for uønsket, ikke elsket og værdiløs • Konstant kritiseret /mobbet 	<p>Vanrøgt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utilstrækkelig omsorg • Forkert eller utilstrækkelig ernæring • Dårlig personlig hygiejne (hår, hud, tøj) • Utilstrækkelig påklædning i forhold til vejret • Utilstrækkelig beskyttelse mod farlige omgivelser • Utilstrækkelig dagpasning eller efterladt uden tilstrækkelig pasning • Utilstrækkelig viden om barnets færden • Barnet/den unge har mange fraværsdage uden nogen påviselig grund
---	---	--

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Definition – seksuelt overgreb

- Den voksne udnytter barnets tillid.
- Det seksuelle overgreb krænker barnets integritet.
- Det er en handling, som barnet ikke kan forstå eller misforstår, og som barnet ikke er modent til at give samtykke til.
- Det seksuelle overgreb er udtryk for den voksnes behov og på den voksnes betingelser, eller et udtryk for børn og unge, der udsætter andre børn og unge for seksuelt grænseoverskridende adfærd.
- Det er en handling, som overskrider samfundets lovgivning og den almindelige moral.

Kilde: Kempe, 1978

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Straffelovens definitioner på seksuelle overgreb mod børn

SOCIALSTYRELSEN

4 kategorier af strafbare handlinger

1. Samleje med slægning i nedadstigende linje eller samleje mellem søskende. Bestemmelserne finder tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje. §210.
2. Samleje eller andet seksuelt forhold med et barn under 15 år – dog 18 år, hvis barnet eller den unge er betroet til undervisning/opdragelse. §§ 216, 219, 222, 223 og 225.
3. Køb eller medvirken til køb af seksuelle ydelser fra en ung under 18 år. § 224.
4. Blufærdighedskrænkelser (blotteri, beføling, beluring, verbal uterlighed) samt optagelse, besiddelse og udbredelse af pornografiske fotos/film osv. af personer under 18 år. §§ 226, 232, 234 og 235.

SOCIALSTYRELSEN – VIDEN TIL GAVN

At definere og forstå vold og seksuelle overgreb i en historisk og kulturel kontekst

SOCIALSTYRELSEN

SOCIALSTYRELSEN – VIDEN TIL GAVN

Omfangsundersøgelser

SOCIALSTYRELSEN

SOCIALSTYRELSEN – VIDEN TIL GAVN

Om omfangsundersøgelser

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Danske undersøgelser af vold og seksuelle overgreb mod børn

- Datakildeundersøgelsen (Karin Helweg-Larsen, 2000)
- Trivselsundersøgelsen (SIF, Karin Helweg-Larsen m.fl., 2008)
- Døgninstitutionsundersøgelsen (AKF, Jill Mehlbye, 2006)
- Undersøgelse vedr. børn og unge med handicap (SUS og SISO, 2007)
- Undersøgelse vedr. børn og unge anbragt uden for hjemmet (kommunale forvaltninger, plejefamilier og socialpædagogiske opholdssteder (SISO, 2008)
- Skolebørnsundersøgelsen, vold i hjemmet, Københavns Kommune (LG Insight, 2009)
- Vold mod børn og unge. Hovedrapport (SFI, 2011)

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Unge Trivsel 2008

- Unge uønskede seksuelle oplevelser med jævnaldrende:
 - drenge (4,7 %) og piger (18 %).
- Unge seksuel kontakt til voksne inden det fyldte 15 år:
 - drenge (2 %) og piger (7,8 %)

Kilde: Helweg-Larsen m.fl., 2008

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Seksuelle overgreb mod børn
Opsummering

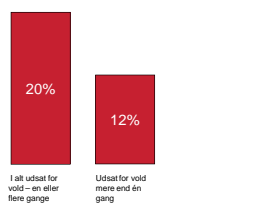
- Børn og unge anbragt uden for hjemmet har en 2-3 gange større risiko for seksuelle overgreb (før eller under anbringelsen).
- Samme øgede risiko har børn og unge med handicap
- Overgreb under anbringelsen sker ofte fra et andet barn eller ung.
- Der er flere piger end drenge, der bliver udsat for seksuelle overgreb
- Dog ikke for børn med handicap, hvor kønsfordelingen næsten er ligelig
- I de fleste tilfælde kender barnet overgrebspersonen
- For børn anbragt uden for hjemmet er de fleste overgreb sket indenfor familien
- Op mod en tredjedel af alle kendte overgreb begås af unge under 18 år.

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Fysisk vold mod børn og unge - omfang

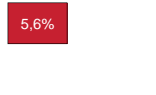

Undersøgelse af vold mod unge

(Kortzen m.fl., SFI, 2010)

Undersøgelse af diagnosticeret mishandling & undersøgelse af mishandling i barndommen

(Christoffersen, SFI, 2010)

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Vold i familien – omfang

- 28.000 - 33.000 børn under 15 år skønnes at leve i en familie med vold
Kilde: Helweg-Larsen, Karin 2010
- I 2012 er der registreret 1982 børn som har opholdt sig på krisecenter
 - 33% af børnene har selv været udsat for fysisk vold
 - 62% af børnene har været udsat for psykisk vold (direkte rettet mod barnet)
 - 24% af børnene har været udsat for materiel ødelæggelse (direkte rettet mod barnet)
 - 83% af børnene har overværet eller overhørt vold mod moderen
Kilde: LOKK, 2012

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Grupperefleksion

- Hvad overrasker jer vedr. omfang?
- Kan I genkende omfangstallene fra jeres eget arbejde?

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Hvordan kan et seksuelt overgreb finde sted? (grooming)

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Definition af Grooming

- En proces hvor den ældre og mere erfarne krænker anvender manipulation, løgne, smiger og ros, samt påfører ofret ansvar og skyldfølelse for derigennem at kunne få ofret (tilsyneladende frivilligt) til at medvirke i seksuelle aktiviteter, der skal tilfredsstille krænkeren.

(Finkelhor, 1984)

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Forhåndsbetingelser for seksuelle overgreb ved grooming

4 betingelser skal være til stede før et seksuelt overgreb kan finde sted:

- Motivation – krænker må have motivationen for at ville misbruge andre seksuelt.
- Indre barrierer må overvindes – tankemæssige forvrængninger, der gør, at offeret opfattes som samtykkende.
- Ydre barrierer må overvindes – f.eks. at blive alene med offeret.
- Offerets modstand må overvindes – manipulation

(Fiskerhoff 1984)

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Groomingens faser

- Kontaktskabende fase
- Opbygning af "venskabet"
- "Den eneste ene" fasen
- Den seksuelle fase
- Grooming af omgivelserne
- Vedligeholdelse

(© Cornell, 2002. Refereret fra Kuno Sørensen, Red Barnet)

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Fra en sag i et dagtilbud

- *"Vores barn var jo vild med ham fra starten, han var jo simpelthen det dér pust der kom ind i børnehaven, og [barnet] kastede sig jo over ham ligesom alle de andre børn – og ih hvor var han sjov."* (forælder)
- *"Han var aktiv, han var meget engageret, han havde tit gang i en masse projekter om, hvordan vi kunne lave forbedringer i børnehaven. Han var meget vellidt af børnene. Hvis han ikke var der, kom de altid og spurgte, hvornår kommer [han] igen"* (ansat på institutionen).

(SISO og Red Barnet, 2008)

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Refleksioner fra en sag

"Noget af det der har slået mig mest i den her sag, det er at opleve, hvor "nemt" det egentlig er [at komme til at begå overgrebene], og hvor "lidt" der skal til også sådan rent områdemæssigt.

Hvor meget han har fået børnene – og det er velfungerende børn - til at deltage i, uden at de har fortalt det derhjemme. Og egentlig også hvor man kan sige "det var dog utroligt, at de ikke går hjem og fortæller det". Og uden at han i hvert fald i stor stil har truet dem.

Det kan godt være han givet dem pagtklausuler og hemmelighedsstempling på det. Men det har ikke [som grundregel] været under trusselsignende forhold." (ansat hos politiet)

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

De sociale medier

En verden af muligheder	En verden med risici
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Billedbaseret kontakt/formidling: <ul style="list-style-type: none"> • Instagram • Snapchat ❖ Chat: <ul style="list-style-type: none"> • Facebook • Diverse online spil • Chatlignende blogs ❖ Medier uden eller med ringe voksenappeal. ❖ Ingen voksens tilstedeværelse eller opmærksomhed 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Virtuelle verden afspejler den "virkelige" verden ❖ Vanskeligt at afkode netkoderne ❖ En særlig udfordring for unge med begrænsede sociale kompetencer ❖ Risiko for at netmødestederne bruges til 'grooming' ❖ Risiko for sexting

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN (Sørensen m.fl., 2011)

Mødet med en virtuel ven

- 46 % af drengene og 41 % af pigerne har mødet med en de har lært at kende over nettet.
- 7% af drengene og 4,6 % af pigerne angiver, at de er blevet forsøgt presset til noget seksuelt
- 0,5 % drenge og 1 % piger blevet presset eller tvunget til faktisk at gøre noget seksuelt
- 1 % drenge og 0,8 % piger har fået penge for noget seksuelt

(Sørensen m.fl., 2011)

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Pigernes oplevelse

- De oplever sig ofte som jævnbyrdige i relationen – og det uanset at den voksne var økonomisk selvkørende, veluddannet, havde kørekort osv.
- Pigerne var vældig smigrede/stolte af den respons de fik på deres seksuelle færdigheder: *"Vældig mange var overraskede over at jeg var så dygtig... og derfor var der mange som så på mig som mere moden end jeg i virkeligheden var."*
- At blive mødt med forfærdelse eller offertænkning fra fagpersoner kan opleves som provokerende og skabe afstand.
- Pigerne lægger vægt på at blive behandlet som aktivt handlende subjekter og ikke som et offer/objekt.

(Grytbæk, 2012)

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Sikkerchat.dk

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

- Evt. filmklip fra Sikkerchat: Lottes historie

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

 SOCIALSTYRELSEN

Børns seksualitet og børn med seksuelt bekymrende adfærd

SOCIALSTYRELSEN – VIDEN TIL GAVN

Seksualitet, WHO SOCIALSTYRELSEN

Seksualitet er en integreret del af ethvert menneskes personlighed. Den er et basalt behov, og et aspekt af det at være menneske, som ikke kan adskilles fra andre aspekter i livet.

Seksualitet er ikke synonymt med samleje. Det handler ikke om, hvorvidt vi har orgasme eller ej, og endelig er det ikke summen af vort erotiske liv. Dette kan være en del af vor seksualitet, men behøver ikke at være det. Seksualitet er så meget mere. Det er, hvad der driver os til at søge kærlighed, varme, og intimitet. Den bliver udtrykt i den måde, vi føler, bevæger os på, rører ved og bliver rørt ved. Det er ligeså meget dette at være sensuel, som at være seksuel.

Seksualitet har indflydelse på vore tanker, følelser, handlinger og samhandlinger og derved på vor mentale og fysiske helset. Og da helset er en fundamental menneskeret, så må også seksuel helset være en basal menneskeret.

(Langfield & Porter, WHO, 1986)

SOCIALSTYRELSEN – VIDEN TIL GAVN

Hvad karakteriserer børns seksuelle udvikling SOCIALSTYRELSEN

- Den seksuelle udvikling er livslang – og starter i spædbarnsalderen.
- Den seksuelle udvikling er en del af og går hånd i hånd med personlighedsudviklingen.
- Udviklingen af (barnlig) seksualitet finder altid sted i børns specifikke relationer til de voksne, som tager sig af dem i deres opvækst.
- Børn kender ikke seksualitetens betydning, hverken hos den voksne eller hos sig selv.
- Børns seksualitet kan ikke sidestilles med voksensexualitet.

(Zouban, 2009)

SOCIALSTYRELSEN – VIDEN TIL GAVN

Barnlig seksualitet fra 0 til 2 år

- Udforskning af kønsdele
- Erektion hos både drenge og piger
- Mulighed for genital nydelse
- At røre ved sine kønsdele
- Nydelse ved at være nøgen

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN (Zwaan, 2012)

Barnlig seksualitet fra 3 til 5 år

<p>Seksuel viden:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Kønsforskelle er forstået •Begrænset viden om graviditet og fødsel •Kender ordene for kønsdele men foretrækker slang •Seksuelle kropsdele har eliminerende funktioner (udstøde, udslutte mm) 	<p>Seksuel adfærd:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Onanerer af lyst •Seksuelle lege med søskende og jævnaldrene, viser og udforsker eget og andres køn. •Nyder nøgenhed •Bruger eliminerende sprog om seksuelle kropsdele med jævnaldrene
---	--

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Barnlig seksualitet fra 6 til 12 år

<p>Seksuel viden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kønnen tager udgangspunkt i kønsdele. • Bruger rigtige ord og slang. • Graviditetens seksuelle aspekter kendes af de ældste. • Tiltagende viden om onani, samleje, fysiske aspekter ved puberteten. 	<p>Seksuel adfærd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Seksuelle lege: rollelege, fantasilege, lege læge • Privat onani • Beskedenhed, generted, skjuler leg og adfærd fra voksne • Puberteten begynder med menstruation og våde drømme • Interesse for sex i medierne • Seksualiseret sprog
---	--

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Teenager og seksualitet

<p>Seksuel viden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viden om onani, samleje, anal- og oralsex, porno • Viden om den fysiske udvikling, om prævention, graviditet • Viden om homo og transseksuelle præferencer, samt om afvigelse og perversiteter 	<p>Seksuel adfærd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udvikling af en voksen seksualitet • Går på opdagelse, afprøve grænser og frigøre sig for at finde sig selv og sin egen identitet. • Afprøve forskellige roller, adfærdsmønstre og ideologier for at finde den, der føles mest rigtig
---	---

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Hvad er vigtigt at vide som barn eller ung?

Grænser

- Rettigheden til egen krop
- Berøringsskala (god/forvirrende/dårlig berøring)
- Forskellen på dårlige og gode hemmeligheder

Børn skal lære selv-beskyttelsesstrategier som:

- At løbe sin vej
- At stole på sin egen intuition
- At sige nej ved grænseoverskridelser

Børn skal have viden om hjælpeforanstaltninger:

- Hvor kan de få rådgivning og hjælp
- Hvad skal de gøre hvis de udsættes for overgreb

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Børns seksuelle adfærd
- et analyseredskab

	<u>Normaladfærd</u>	<u>Overgrebsadfærd</u>
<i>Motivation:</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Nysgerrighed 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrol, hævn, tvang
<i>Relation:</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Gensidig, fælles interesse, enighed 	<ul style="list-style-type: none"> • Ulighed i magt / viden, mobberelation, oplevet mangel på valgmulighed
<i>Aktivitet:</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Aldersrelateret, undersøge, berøre 	<ul style="list-style-type: none"> • Eksplicit gentagelse af voksensex: slikke, sutte, penetrering af kropshuller med penis, fingre eller ting
<i>Emotion/effekt:</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Lyst, munterhed, behag (også seksuelt), ophidselse, spænding 	<ul style="list-style-type: none"> • Følelse af overmagt, vrede, skadefryd, evt. seksuel ophidselse. (hos ofret: ulyst, skam, angst, skyld)

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN *Kilde: Kikuchi (1995)*

Introduktion til Bekymringsbarometret

- Normal
- Bekymrende
- Grænseoverskridende adfærd

Kilde:

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

**Seksuel adfærd hos børn/unge
3 trin på Bekymringsbarometret**

TRIN 1
Normal adfærd, som ikke vækker bekymring

- Alderssvarende optagethed af seksualitet
- Alderssvarende seksuelt prægede lege med jævnaldrende
- Seksuelle lege mellem børn, som er præget af ligeværdighed, jævnbyrdighed, gensidighed og nysgerrighed

Kilde:

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

**Seksuel adfærd hos børn/unge
3 trin på Bekymringsbarometret**

TRIN 2
Adfærd som kræver skærpet opmærksomhed og indgriben

- Overdreven optagethed af seksuelle aktiviteter og/ eller for pornografi
- Seksuelt grænseoverskridende adfærd er den foretrukne frem for andre mere alderssvarende lege
- Seksuel adfærd som adskiller sig fra andre børns naturlige nysgerrighed
- Ikke alderssvarende viden om seksualitet
- Seksuelle lege som fører til beklagelser fra andre børn
- Seksuelle lege som er forbundet med skyld og skam eller angst
- Bestikkelse, trusler eller tvang mod andre børn for at få dem til at deltage
- Tydelig forskel i alder, modenhed og intellekt mellem de børn, som indgår i de seksuelle aktiviteter
- Forsøg på tilrettevisning virker ikke

Kilde:

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Seksuel adfærd hos børn/unge
3 trin på Bekymringsbarometret

SOCIALSTYRELSEN

TRIN 3
Adfærd som kræver øjeblikkelig indgriben

- Stor aldersforskel (fx 14 årig dreng udviser seksuel adfærd overfor en 6 årig)
- Hvis offer fortæller om overgreb fx i form af orale, anale eller vaginale penetrationer eller anden intimiderende krænkelse
- Der indgår trusler, vold og hemmeligholdelse

 Kilde: Jernbanecenteret

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

De voksnes rolle og ansvar i institutionerne overfor børnene

SOCIALSTYRELSEN

- Guide, italesætte, oversætte, normsætte adfærd og situationer
 - Følelser, sociale regler/ kompetencer
- Korrigere adfærd og situationer
 - Sætte grænser, bremse uhensigtsmæssig adfærd, være "oversætter" (Hvad skete der? Hvorfor var det forkert? Hvem gik det ud over og hvordan? Hvad skal du/ I gøre i stedet?)
- Bevidne, dokumentere, beskrive, beskytte
 - Underrette myndigheder

 Kilde: Jernbanecenteret

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

De voksnes rolle og ansvar i institutionerne overfor de voksne

SOCIALSTYRELSEN

- Informere forældre om "samværspolitik"
 - Institutionens værdier, holdninger og regler
- Samarbejde med forældrene og forvaltning/ sagsbehandler
- Informere, beskrive adfærd og situationer
- Plan for at håndtere barnets adfærd
- Mål med planen
- Samarbejde med forældre og forvaltning
 - Gennemgå underretninger til forældre – medmindre der er mistanke om overgreb fra forælderen
 - Beskrive, dokumentere

 Kilde: Jernbanecenteret

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Piger

- Pigerne ligner drengene i den adfærd, de udviser
- ...men har oftere selv været udsat for seksuelle og fysiske overgreb samt vanrøgt i deres opvækst
- De overgreb, de har været udsat for, er mere alvorlige
- De er ofte uselektive i forhold til (seksuel) kontakt med jævnaldrende eller ældre mænd
- Piger udgør en (betydningsfuld) minoritet. Det er et karakteristika, at det overvejende er drenge/mænd, der krænker andre seksuelt

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN *Kilde: Janus Centret*

Hvad ved vi om børn/unge med seksuel overgrebsadfærd?

- 48 % har udvist seksuelt bekymrende adfærd i *en længere periode* inden overgreb
- 68 % har været udsat for omsorgssvigt.
 - 18 % har selv været ofre for seksuelt misbrug i hjemmet og 22 % uden for hjemmet.
 - 14% har været vidne til seksuelle overgreb
- Mange har været ofre for (33 %) eller vidne til vold (33 %)
- Et stort antal har indlæringsvanskeligheder og andre neuropsykiatriske lidelser
 - ADHD ser ud til at kunne være en betydelig risikofaktor (2/3 i det danske sample)
 - Udviklingshæmning ser også ud til at udgøre en betydelig risikofaktor

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN *Kilde: Janus Centret*

Unge, der krænker børn

- Ikke alderssvarende følelsesmæssig og sproglig udvikling
- Manglende sociale kompetencer
- Lav impuls kontrol
- Ensomhed
- Lavt selvværd
- Utilstrækkelig indlevelsesevne
- Nederlagsoplevelser
- Indlæringsvanskeligheder
- Kammeratskabsvanskeligheder
- Rigide copingstrategier/ Begrænsede handle- og problemløsningsstrategier
- Manglende eller forvrænget viden om sexualitet
- Ringe forståelse for motiver bag eller skadevirkninger af de(t) seksuelle overgreb

Kilde: Janus Centret

 SOCIALSTYRELSEN

Hvordan opdager vi som fagpersoner vold og seksuelle overgreb

Faglig forståelse og-tolkning af børns reaktioner

- Skadevirkninger
- Mulige tegn og reaktioner

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Opsporing SOCIALSTYRELSEN

Viden

Åbenhed

Dialog

Handling

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Faglige tilgange til tolkning af tegn og reaktioner SOCIALSTYRELSEN

- Børn og unges tegn og reaktioner er ofte flertydige, multifactorielle, kontekst afhængige (alder, personlighed, adfærd/handling, socialisering, forældre-relation).
- Vigtigt med barneperspektiv. At forstå det som barnet forstår og prøver at give mening/udtrykker.
- De kommunikative aspekter af opsporing (dialog/udveksling). Viden om hvad der får børn/unge til at fortælle. Samtale med børn/unge.
- Tolkningen af tegn – er en proces (ikke et årsag-virkning forhold, facitliste).

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Tegn/reaktion – reaktion/respons model

SOCIALSTYRELSEN

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Film klip

- Sinna Mann

SOCIALSTYRELSEN

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Refleksion over filmklip

Drøft med hinanden

- Hvilke reaktioner ser I hos drengen Boj?
- Hvilke dynamikker ser I i familien?
- Suppler med erfaringer fra egne sager.

SOCIALSTYRELSEN

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Tegn og signaler
Vold

Fysiske tegn	Psykiske tegn	Adfærdsmæssige tegn
<ul style="list-style-type: none"> Mærker efter slag Brandmærker Mærker efter kvælningforsøg Knoglebrud Shaken baby syndrom Hyppige skadestuebesøg Psykosomatiske klager Søvnvanskeligheder Tidligere pubertet Overreaktion på pludselige bevægelser og lyde 	<ul style="list-style-type: none"> Tristhed Indadvendthed Isolation Utryk tilknytning Mistillid til voksne Dissociation Lav selvfølelse Hjælpeleshed, magtesløshed Depression Angst Svært ved at løsrive sig fra forældre/løsriver sig for hurtigt 	<ul style="list-style-type: none"> Vanskeligheder med at håndtere konflikter og affekter Udadreagerende, aggressiv adfærd Indadreagerende, trækker sig fra sociale relationer Påklædning – skjuler blå mærker Overtilpassethed "Små voksne" Koncentrationsvanskeligheder Indlæringsvanskeligheder Tab af kompetencer Hyperaktivitet, hypersensitivitet Selvdestruktiv adfærd Selvskadende adfærd Adfærdsændringer

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Overværet vold mod mor
Børnenes helbred og trivsel

- I 2011 er der registreret 1.958 børn, som har opholdt sig på krisecenter
- Børnenes helbred og trivsel:
 - Hyppigere syge end børn generelt
 - En generel dårligere trivsel (ft følelsesproblemer, adfærdsproblemer, hyperaktivitet, kammeratskab og prosocial adfærd)
 - De vanskeligheder børnene har, påvirker dem mere end de påvirker børn generelt
 - Pigerne har oftere mavetarmsygdomme end piger i samme alder generelt
 - Drengene er mere udadreagerende end pigerne og udviser adfærdsproblemer (mobbe, stjæle, blive hidsig)
 - Pigerne har flere skader, f.eks. brud, end blandt piger generelt

Kilde: Socialstyrelsen og LOKK, 2011

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Tegn og signaler
Seksuelle overgreb

Fysiske tegn	Psykiske tegn	Adfærdsmæssige tegn
<ul style="list-style-type: none"> Rødme ved kønsdele Klæbe ved kønsdele Ritter ved kønsdele Sår i eller omkring munden Underlivsildelser Psykosomatiske klager Savnvanskeligheder Tidligere pubertet 	<ul style="list-style-type: none"> Tristhed Indadvendthed Isolation Utryk tilknytning Mistillid til voksne Dissociation Lav selvfølelse Hjælpeleshed, magtesløshed Depression Angst Svært ved at løsrive sig fra forældre/løsriver sig for hurtigt 	<ul style="list-style-type: none"> Seksualiseret adfærd Udadreagerende, aggressiv adfærd Indadreagerende, trækker sig fra sociale relationer Påklædning – skjuler krop Hyppig vask Overtilpassethed "Små voksne" Koncentrationsvanskeligheder Indlæringsvanskeligheder Tab af kompetencer Hyperaktivitet, hypersensitivitet Selvdestruktiv adfærd Selvskadende adfærd Adfærdsændringer

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Udadreagerende	Indadreagerende
Impulsiv adfærd	Depressive – indlært hjælpeløshed
Mobning	Tristhed
Vold	Bekymret
Bander/afvigende miljøer	Ingen håb til fremtiden
Selvmedicinering - stoffer/alkohol	Overtilpassede pænel børn
	Flugt ind i lektier, rideskole, fantasiverden eller venner
	Selvskadende
	Angst

- og så er der en lille gruppe børn, som er socialt meget kompetente. De er talentfulde og resiliente.

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

PTSD - diagnosen

- At have været udsat for en voldsom traumatisk hændelse, der udløste øjeblikkelige, intense følelser af frygt, hjælpeløshed eller rædsel
- Tilbagevendende, *genopleve* begivenheden eller dele deraf – lugt, sansning, lyd, billeder
- Forsøge at *undgå* stimuli, der minder derom eller undgå tanker og følelser forbundet med traumet
- Vedvarende *psykisk alarm beredskab/stress*

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Udviklingstraumer

- Betydningen af gentagne traumer i barndommen begået af den/de primære tilknytningspersoner
- Har fundet sted adskillige gange - eller gennem en lang periode
- Sker på tidspunkter i individets liv, hvor individet er i en sårbar udviklingsperiode, for eksempel tidligt i barndommen eller i puberteten

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Udviklingstraumer
Vanskeligheder ved regulering i forhold til

SOCIALSTYRELSEN

- Følelser
- Behov
- Opmærksomhed
- Adfærd
- Selvet
- Fysik
- Relationer

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Angst, utryghed, uforudsigelighed - overlevelse

SOCIALSTYRELSEN

- "Jeg stoler ikke på nogen. Hvis jeg kunne bestemme, ville jeg bo på en øde ø, hvor der ikke var nogen og nok af mad." Dreng 12 år
- "Jeg kan ikke lade være at tænke på, at mor kan dø, mens jeg er i skole. Når jeg er her, kan jeg jo ikke passe på". Dreng 11 år
- "Jeg ville have stoppet ham, men kroppen svigtede mig. Jeg kunne ikke røre en finger". Dreng 13 år
- "Når de onde tanker kommer, så hopper jeg bare rundt på de fine hvide skyer". Pige 9 år

Kilde: "Små vinere til voldt", 2009, ATV, Oslo

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Model for skadevirkninger, risiko- og beskyttelsesfaktorer

SOCIALSTYRELSEN

Selve overgrebet

- Relationen til krænker
- Barnets alder
- Varigheden
- Arten og omfanget af overgrebet

Individuelle resiliensfaktorer
Overlevelsesh- og copingstrategier

Resiliensfaktorer i familie og
øvrige sociale netværk

Psyiske /sociale symptomer / skader

- Indlæringsvanskeligheder
- Relationsvanskeligheder
- Problemer med følelsesregulering
- Voldelig adfærd
- Overgrebsadfærd
- Angst og depression
- Posttraumatisk stress
- Andre psykiatriske lidelser
- Prostitution
- Tidlig graviditet
- Forringet forældreevne

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Hvem udsættes for overgreb

- Vold og seksuelle overgreb finder sted i alle typer familier
- Overhyppighed i familier som på anden vis er socialt belastet
- Seksuelle overgreb i familien er oftest en del af et større omsorgssvigt i familien

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Mistanke om seksuelle overgreb i familien - se på familiesystemet

- Familiens grænse til omverdenen
 - Ofte lukket og med ringe kontakt udadtil
- Grænserne mellem generationerne
 - Opfylder børn forældrebehov og tager voksenansvar?
 - Er regler og grænser ude af trit med børnenes alder?
- De interpersonelle grænser
 - Der gives ofte ringe støtte til selvstændighed for det enkelte medlem i familiens definition af sig selv
- De intrapsyke grænser
 - Forvrængning af virkeligheds-opfattelsen
 - Krænkende adfærd opleves ikke nødvendigvis krænkende
 - Den enkelte søger mening med hændelsen

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN Kilde: Eva Hildebrandt

Mistanke om vold i familien - se på forældreadfærd og belastningsgraden i familien

Hvorfor slår eller mishandler forældre deres børn?

- Som opdragelsesmiddel
- Videreførelse af egne erfaringer
- Magtesløshed
- Kortere- eller længerevarende krise
 - arbejdsløshed, økonomiske el boligmæssige forhold
 - højt konfliktniveau i familien
- Mere permanente psyko-sociale vanskeligheder
 - (alkohol)misbrug
 - psykiske problemer
 - umodenhed/psykisk udviklingshæmning
 - traumer, psykoser

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

At tale med børn om overgreb

Barrierer hos børnene i forhold til at fortælle om overgreb
 – Hvad hæmmer og hvad fremmer børns fortælling om overgreb

Vigtige guidelines og opmærksomhedspunkter

SOCIALSTYRELSEN – VIDEN TIL GAVN

Barrierer hos børnene i den tidlige opsporing

57% af børn, som har oplevet vold i hjemmet, angiver, at de ikke har talt med nogen om volden.

Børnene angiver følgende årsager til ikke at søge hjælp:

- 46% af børnene mener ikke, at der er nogen, der kan hjælpe dem med volden.
- 48% af børnene vil ikke tale med andre om problemerne, fordi de er bange for, at familien vil få problemer.

Knap 33% har talt med nogen:

- Primært med kammerater (42%)
- Eller med andre voksne i familien (39%)
- Kun 3% har talt med de voksne i skolen.

(LG insight: Skolebørnsundersøgelsen, København 2009)

SOCIALSTYRELSEN – VIDEN TIL GAVN

Barrierer hos børnene

Hvad forhindrede børn i at fortælle om vold?

- Bange for ikke at blive troet
- Bange for at få skylden, blive anklaget
- Skamfølelse, flovhed
- Loyaltitet - ambivalens
- Det gør ondt at fortælle
- Normalisering
- Fortrængning
- Ingen tro på forandring
- Der var ingen at fortælle det til
- Der var ingen, der spurgte
- Barnets egen sikkerhedsvurdering:
 - Frygt, trusler
 - Beskytte andre (mor, søskende)
 - Beskytte den voldsudøvende mod straf
 - Kan den voksne mon hjælpe og beskytte?

Kilder: Ulrii Helme, Per Øyrotstein Steinsvåg, 2011 og Siri Sæviestad, 2009

SOCIALSTYRELSEN – VIDEN TIL GAVN

Hvad får børn til at fortælle om overgreb?

Motivationen hos barnet/den unge opstår på baggrund af:

Ydre processer:

- Finde et menneske, de kan stole på
- Deltagelse i undervisning om seksuelle overgreb
- Andre overbeviser dem om, at de bør afsløre deres hemmelighed
- Andre, der selv har været udsat for overgreb, afslører det

Indre processer, f.eks.:

- Ønske om at overgrebene stopper
- Bliver opmærksom på, at det, der foregår, er forkert
- Vrede mod krænkeren
- Magter ikke længere overgrebene og de psykiske konsekvenser
- Er bange for at blive gravid
- Er bange for at såre andre ved ikke at fortælle det
- Ønske om at kunne føle sig tryk i et aktuelt kæresteforhold

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN Ullman, S.E. (2003)

At tale med børn om seksualitet

- Det er vigtigt at vise børn, at man har lov til at sætte grænser (ja-/ nej-følelser)
- Det er vigtigt at signalere til børn, at der er forskel på børn og voksne og at børn ikke må involveres i den voksne seksualitet
- Det er vigtigt at snakke med børn som ændrer adfærd, eller udviser bekymrende adfærd og høre hvorfor de handler som de gør (fx ved overdreven onani). Hvilken betydning har det for barnet, har nogen rørt ved dem m.m.

(Zuurhen, 2009 og Øvrede, 2009)

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Betydningen af problemforståelse

En bestemt problemforståelse af det enkelt barns problematik er en kombination af:

- Bestemte forforståelser
- Det konkrete kendskab til barnet

Kilde: Jens Guldager, 2003

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Formålet med samtalen
- set fra et voksenperspektiv

- ❖ Voksenperspektiv
 - At få af- eller bekræftet en bekymring mhp evt underretning
 - At få kvalificeret underretningen mhp vurdering af barnets sikkerhed samt evt politianmeldelse
 - At lindre barnets smerte ved at tale om det

(Bk, 2008 og Thorsøde, 2009)

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Formålet med samtalen

- Vurdere barnets sikkerhed – løbende
 - Inddrag andre. Inddrag barnet selv
- Dokumentere bekymringen
 - Skriv ned, hvad du spørger om og hvad barnet svarer
 - Stil ikke ledende spørgsmål
- Den bro-byggende samtale
 - At "bære" sagen ind i socialforvaltningen

(Bk, 2008 og Thorsøde, 2009)

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Formålet med samtalen
- set fra barnets perspektiv

- ❖ Barneperspektiv
 - I samtalen søger barnet social bekræftelse på sine oplevelser og opnår i tilgift en gyldiggørelse af sine oplevelser – hvilket hjælper til at der kan skabes mening.
 - Samtidig knyttes der relevante følelser på.

(Thorsøde, 2009)

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Principper i samtalen med barnet

- Vær opmærksom på barnets angst
- Vær opmærksom på barnets følelser af ambivalens og loyalitet
- Respekter barnets parathed, tempo og behov for pauser
- Vær ikke for følelsesladet; undgå katastrofestemning
- Pres ikke barnet
- Lov ikke barnet tavshed

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Hvordan kan man spørge?

- Stil åbne spørgsmål, der giver plads til barnets frie fortælling
- Eksempler:
 - Hvad gør man, når man bliver vred/sur/ked af det hjemme hos jer?
 - Du har fortalt til (din lærer), at Kan du fortælle mig lidt mere om det, så jeg er sikker på, at jeg forstår det helt?
 - Hvor har du fået den idé fra, at man må tage på pædagogernes bryster og tissekone?
 - Hvordan kan det være, at du hele tiden vil røre ved din tissemand/-kone? Kan du fortælle mig lidt mere om det, så jeg forstår dig rigtigt?

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Spørgeformer

- Imperativ form:
 - Fortæl mig, hvad der er sket!
- Deskriptiv form:
 - Hvad gjorde du?
 - Hvad mener du?
 - Hvad tænker du om det?

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Troværdighed i forhold til spørgemåden
- vejledning til fagpersoner fra Nordjyllands politi

<p>Åbne spørgsmål</p> <p>A. Åbne/generelle spørgsmål, f.eks.: <small>Ved du hvortor du er her i dag? (spontan svar, uden yderligere uddybning)</small></p> <p>B. Fokuserede/centrerede spørgsmål, f.eks. <small>Hvordan har du det med din far? Hvad sker der, når han er babytæller?</small></p> <p>C. Multiple choice (valgmuligheder) f.eks.: <small>Var du nagen? Eller havde du tøj på?</small></p> <p>D. Ja/nej ledende spørgsmål, f.eks.: <small>Hadde du tøj på?</small></p> <p>E. Ledende, f.eks. <small>Han tog dit tøj af, ikke? Han sagde, at du skulle røre ved issemanden, ikke?</small></p> <p>Lukkede spørgsmål</p>	<p>Høj troværdighed</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>Lav troværdighed</p>
---	---

Afrunding af samtalen med barnet

- Opsummér og luk samtalen
- Anerkend barnet for at det har kunnet udtrykke sig om svære emner.
- Støt barnet til at se hvilke mestringsstrategier det har.
- Informer og evt. aftal med barnet, hvad der nu skal ske.
- Vurdér sikkerheden.
- Skab overgang til hverdagen

(© vreeide, 2009)

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Refleksioner på baggrund af samtalen
- evt. med en kollega eller leder

- Blev formålet opfyldt ?
- Kan der opstå uventede konsekvenser?
- Ændrede den information, der kom frem, vores opfattelse af barnets behov?
- Hvordan skal denne samtale følges op?

(© vreeide, 2009)

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Hvorfor tale med børn om overgrebene?

Vores oplevelse af sammenhæng er afgørende for, hvordan vi klarer os – og kommer godt igennem traumatiske oplevelser

Oplevelse af sammenhæng forudsætter:

- At kunne forstå situationen
 - Begribelighed
- Have tro på, at der kan findes løsninger
 - Hånderbarhed
- Finde det meningsfuldt at gøre forsøget
 - Meningsfuldhed

Kilde: Aaron Antonovsky: Helbredelsens mysterium

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Metodiske elementer i samtalen

- Almengørelse
- Gentagelse
- Opsummering
- Den dialogiske rytme
 - Gentag barnets egne ord
 - Pauser
 - Bevidning
 - Kroppen som fortæller
- Afslutning på samtalen
- Aftaler om opfølgning

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Almengørelse

- Almengør for barnet at det ofte kan være vanskeligt at tale om (at barnet ikke er alene om at føle, det kan være svært, men at det er noget du ofte oplever hos andre børn, du taler med).
- Det er tilladt at spørge ind til børn, hvorfor de gør som de gør.
- Det er tilladt at spørge børn, om der er nogen der har gjort noget de ikke måtte.

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Den dialogiske rytme

FB: "Ulla, vil du prøve at fortælle, hvad der skete den aften?"
Mor fortæller historien og ræsonnerer efterfølgende: "Men Lasse lå og sov, så han så ikke, da jeg blev slået med hammeren"
Lasse: "Jo, jeg så det godt, for jeg vågnede, da de kom ind af døren"
Mor: "Men, Lasse, jeg kiggede på dig, og du havde lukkede øjne"
Lasse: "Jeg var så bange, at jeg lukkede øjnene, men jeg så, da Ib (farens kammerat) løftede hammeren. Han havde nogle vanter på, det så jeg"
Mor: "Det er rigtigt Lasse. Hvorfor har du ikke fortalt mig, at du allerede var vågen, da de kom ind?"
Lasse: "Fordi du ikke har spurgt mig"
FB: "Du må have været meget bange, Lasse"
Lasse: "Jeg var ikke bange. Jeg var kun bange for, at mor skulle dø"
Mor: "Men det sagde jeg til dig, at jeg ikke skulle. Kan du huske det?"
Lasse: "Nej, for der var mine ører lukket helt i."
FB: "Det kan jeg godt forstå, at de var, Lasse. Nej, hvor må det have været slemt at opleve."
Mor: "Lasse, kom herover til mig." (Mor løfter Lasse op på skædet). "Jeg troede slet ikke, at du havde set så meget, Lasse"
Lasse: "Jeg så det hele. Men det så du ikke, for der løb blod ned i dine øjne. Nu vil jeg ikke tale om det mere."
FB: "Det er helt o.k., Lasse. Kan du fortælle mig, hvad du godt kan lide at lave, når du er derhjemme?"
Lasse: "Ja, jeg spiller computer – Lego Star Wars. Jeg er kommet til den sidste bane, og den er sej."

Lille pause

Lasse: " Nu må du gerne spørge mig om noget igen."
FB: "Hvad mener du?"
Lasse: "Du må gerne spørge mig om noget fra den aften. Jeg tror ikke, mor ved helt rigtigt, hvad der skete. Måske fordi hun var blevet slået i hovedet med hammeren."

(Socialstyrelsen, 2011)

Hvad siger børnene

Om den hjælp de fik:

- *Det var skønt at tale med nogen om det*
- *Det er ikke sikkert, der er noget at gøre ved det, men man har meget brug for at snakke med nogen om det...*

Om at få det fortalt til én, der lyttede:

- *Jeg følte mig lige så vigtig som statsministeren*

SOCIALSTYRELSEN – VIDEN TIL GAVN

Hvordan påvirket det os som fagpersoner at møde disse problemstillinger?
Barrierer hos voksne i forhold til tidlig opsporing og hensigtsmæssig håndtering

SOCIALSTYRELSEN – VIDEN TIL GAVN

Barrierer for opsporing, underretning, håndtering

SOCIALSTYRELSEN

1. Personlige
2. Faglige
3. Organisatoriske

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Personlige dilemmaer

SOCIALSTYRELSEN

- Vold og seksuelle overgreb er:
 - Tabuiseret
 - Usynligt
 - En gråzone
- Svært at rumme at børn udsættes for overgreb
- Belastende at tale med forældre, når mistanken rettes mod dem
- Angst for konsekvenser – for en selv, for barnet
- Egne og/eller kollegaers normer / grænser / tabuer i forhold til vold kan vanskeliggøre italesættelse
- Små lokalsamfund

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Faglige dilemmaer og barrierer

SOCIALSTYRELSEN

- Manglende viden
- Manglende erfaring i konkret sagshåndtering
- Faglig uenighed
- At handle selvom man ikke med sikkerhed ved, hvad der er sket og hvad der kommer til at ske
- Forældresamarbejde

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Organisatoriske barrierer

- Utilstrækkeligt samarbejde
 - internt, eksternt
 - tværfagligt og / eller tværsektorielt
 - oplevelse af lang afstand mellem frontpersonale og forvaltning
- Uklar eller manglende definition af roller, ansvar, kompetence
- Manglende procedurer / retningslinjer
 - herunder beskyttelse af de ansatte
- Forskellige forvaltningssystemer
 - Sprog, forståelse, lovgivning
- Ressourcemangel

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Filmklip

- Bystander effekten

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Bystander-effekten

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Elkorn, Arneil 2006

Tvivlens processer

SOCIALSTYRELSEN

- Benægtelse
- Normalisering
- Bagatellisering
- Hjælpeløshed
- Dramatisering

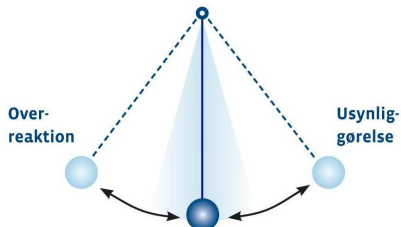

Kilde: SISO: Den Professionelle Tvivl, og flere andre

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Tvivilen som et fagligt vilkår
Pendulering mellem overreaktion og
usynliggørelse

SOCIALSTYRELSEN

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Faldgruber

SOCIALSTYRELSEN

- Ressourcesvage familier → Opgivende
- Ressourcestærke familier → Tvivl på egne observationer
- Familier med anden etnisk baggrund → Forveksler vold med kultur

SOCIALSTYRELSEN - VIDEN TIL GAVN

Implementering af det kommunale beredskab

SOCIALSTYRELSEN – VIDEN TIL GAVN

Hvad fremmer implementeringen

- Fælles træk ved succesfuld implementering:
 - Personalets kompetenceudvikling
 - Organisatorisk støtte
 - Ledelse

SOCIALSTYRELSEN – VIDEN TIL GAVN Kilde: Dean Fixsen

Beredskab – hvor godt er det implementeret?

I hvor høj grad har du og dine kollegaer en fælles holdning til overgreb?

I hvor høj grad er du og dine kollegaer i stand til at håndtere den faglige tvivl sammen?

I hvor høj grad har du kendskab til tilbud til børn og familier i din kommune?

I hvor høj grad falder du dig rustet til en vurdning af et barns sikkerhed?

Hvor vigtigt er det for dig at have et beredskab?

I hvor høj grad tager beredskabet højde for din sikkerhed?

I hvor høj grad kan du håndtere dine egne følelser i sager om vold og seksuelle overgreb?

I hvor høj grad føler du dig rustet til at handle på en sikker måde?

Hvor udbredt er beredskabet i jeres organisation?

Hvor klart er beredskabet i forhold til opdatering?

Hvor klart er det hvordan nye medarbejdere bliver sat ind i beredskabet?

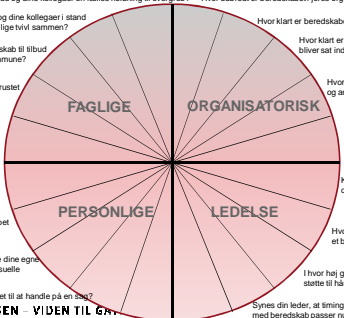
Hvor klart beskriver beredskabet rolle- og ansvarsfordeling i alle led?

Kender du din leders holdning til vold og seksuelle overgreb?

Hvor vigtigt er det for din leder at have et beredskab?

I hvor høj grad er det ledelsesmæssig støtte til håndtering af sagerne?

Synes din leder, at tilrettelse af arbejdet med beredskab passer nu?

SOCIALSTYRELSEN – VIDEN TIL GAVN

Forebyggende arbejde på skoler, i dag- og døgntilbud
 - Læs mere på:
<http://www.socialstyrelsen.dk/boern-og-unge/overgreb/forebyggende-arbejde/forebyg-overgreb-i-dagtilbud-skole-og-anbringelse-1>

VIDEN TIL GAVN

Årbid • Tema og scope • Udvalgte • Hændelser • Søg

Forebyggende arbejde

Forebyggende arbejde i dagtilbud, skole og anbringelse

Forebyggende arbejde i dagtilbud, skole og anbringelse

Sådan sætter du arbejdet op

Skole og dagtilbud

Overblik over de relevante områder

- Arbejdsgang
- Forebyggende arbejde
- Opfølgning og evaluering
- Samarbejde
- Kommunikation
- Dokumentation
- Uddannelse
- Tilsyn

Uddannelse og efteruddannelse

Uddannelse af personale

Efteruddannelse

Uddannelse af ledere

Forebyggende arbejde i dagtilbud, skole og anbringelse

Forebyggende arbejde i dagtilbud, skole og anbringelse

Skole og dagtilbud

Overblik over de relevante områder

- Arbejdsgang
- Forebyggende arbejde
- Opfølgning og evaluering
- Samarbejde
- Kommunikation
- Dokumentation
- Uddannelse
- Tilsyn

Uddannelse og efteruddannelse

Uddannelse af personale

Efteruddannelse

Uddannelse af ledere

37